

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

10. juuni 2021 *

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2003/109/EÜ – Pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatus – Artikkel 11 – Õigus võrdsele kohtlemisele sotsiaalkindlustuse, sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse valdkonnas – Erand võrdse kohtlemise põhimõttest sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse valdkonnas – Mõiste „põhitoetused“ – Direktiiv 2000/43/EÜ – Isikute võrdse kohtlemise põhimõte sõltumata nende rassilisest või etnilisest päritolust – Artikkel 2 – Diskrimineerimise mõiste – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21 – Liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust

Kohtuasjas C-94/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landesgericht Linzi (liidumaa kohus Linzis, Austria) 6. veebruari 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. veebruaril 2020, menetluses

Land Oberösterreich

versus

KV,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud M. Ilešič, E. Juhász, C. Lycourgos ja I. Jarukaitis (ettekandja),

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Land Oberösterreich, esindaja: *Rechtsanwältin* K. Holzinger,
- KV, esindaja: *Rechtsanwältin* S. Scheed,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga, D. Martin ja B.-R. Killmann,

olles 2. märtsi 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) artiklit 11, nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT 2000, L 180, lk 22; ELT eriväljaanne 20/01, lk 23), artiklit 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 21.
- 2 Taotlus on esitatud KV ja Land Oberösterreichi (Ülem-Austria liidumaa, Austria) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab nõuet hüvitada kahju, mis tekkis KV-le seetõttu, et talle keelduti andmast eluasemetoetust (edaspidi „eluasemetoetus“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2000/43

- 3 Direktiivi 2000/43 artiklis 1 „Eesmärk“ on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada raamistik rassilise või etnilise päritolu alusel diskrimineerimise vastu võitlemiseks, et tagada võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamine liikmesriikides.“
- 4 Direktiivi artiklis 2 „Diskrimineerimise mõiste“ on täpsustatud:

„1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab võrdse kohtlemise põhimõtte, et ei esine otsest ega kaudset diskrimineerimist rassilise või etnilise päritolu alusel.

2. Lõike 1 kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

  - a) otseseks diskrimineerimiseks peetakse seda, kui ühte inimest koheldakse rassilise või etnilise päritolu tõttu halvemini, kui on koheldud, koheldakse või võidakse kohelda teist isikut samalaadses olukorras;
  - b) kaudseks diskrimineerimiseks peetakse seda, kui ilmselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab isikud rassilise või etnilise päritolu alusel teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealune säte, kriteerium või tava on objektiivselt põhjendatud seadusliku eesmärgiga ja selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

[...]“.
- 5 Direktiivi artikli 3 „Reguleerimisala“ lõikes 2 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi reguleerimisalasse ei kuulu vahetegemine kodakondsuse alusel ning see ei piira kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute liikmesriikide territooriumile sissesõitu ning seal viibimist käsitlevate sätete ja tingimuste kohaldamist ega asjaomaste kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute kohtlemist vastavalt nende õiguslikule seisundile.“

Direktiiv 2003/109

6 Direktiivi 2003/109 põhjendustes 2, 4, 12 ja 13 on märgitud:

„(2) Oma erakorralisel istungil Tampere [(Soome)] 15. ja 16. oktoobril 1999 teatas Euroopa Ülemkogu, et kolmandate riikide kodanike õiguslikku seisundit tuleks lähendada liikmesriikide kodanike omale ning et isikule, kes on teatud kindlaksmääratud aja jooksul liikmesriigis seaduslikult elanud ja kellel on pikaajaline elamisluba, tuleks selles liikmesriigis anda kogum ühtseid õigusi, mis on võimalikult lähedased EL kodanike õigustele.

[...]

(4) Liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon edendab oluliselt majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, mis on [EL toimimise] lepingus sätestatud [Euroopa Liidu] põhieesmärk.

[...]

(12) Selleks et pikaajalised elanikud saaksid tõhusalt integreeruda ühiskonda, kus nad elavad, tuleb pikaajalisi elanikke kohelda võrdselt liikmesriigi kodanikega paljudes majanduslikes ja sotsiaalsetes küsimustes käesolevas direktiivis määratletud asjaomastel tingimustel.

(13) Sotsiaalabi puhul tuleb võimalust, et pikaajaliste elanike hüvitised piiratakse üksnes põhitoetustega, mõista nii, et põhihüvitised hõlmavad vähemalt minimaalset sisetulekutoetust ja abi haiguse, raseduse, vanemlike kohustuste täitmise ja pikaajalise hooldusvajaduse juhtudel. Selliste hüvitiste andmise vormid nähakse ette siseriiklikus õiguses.“

7 Direktiivi artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *kolmanda riigi kodanik* – isik, kes ei ole liidu kodanik [ELTL] artikli [20] lõike 1 tähenduses;
- b) *pikaajaline elanik* – mis tahes kolmanda riigi kodanik, kellel on artiklites 4–7 sätestatud pikaajalise elaniku staatus;

[...]“.

8 Direktiivi artiklis 11 „Võrdne kohtlemine“ on sätestatud:

„1. Pikaajalisi elanikke tuleb kohelda võrdselt kodanikega järgmistes valdkondades:

[...]

d) sotsiaalkindlustus, sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse nagu see on määratletud siseriiklikus õiguses;

[...]

4. Sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse osas võivad liikmesriigid võrdsel kohtlemisel piirduda põhitoetustega.

[...]“.

Austria õigus

OöWFG

- 9 Ülem-Austria liidumaa annab eluasemetoetust, mille andmise tingimusi reguleerisid põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal Ülem-Austria liidumaa elamuehituse edendamise seaduse (oberösterreichisches Wohnbauförderungsgesetz, *LGBl.* 6/1993; edaspidi „oöWFG“) järgmised sätted. OöWFG § 6 nägi ette:

„[...]

(9) Käesoleva seaduse alusel antakse toetust Austria kodanikele, [Euroopa Majanduspiirkonna (EMP)] liikmesriigi kodanikele ning liidu kodanikele ja nende pereliikmetele [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta] direktiivi 2004/38/EÜ[, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004 L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46),] tähenduses. Kui rahvusvahelises konventsioonis ei nõuta muudele isikutele toetuse andmist samal viisil nagu Austria kodanikele, võib neile toetust anda ainult juhul, kui nad:

1. on seaduslikult omanud peamist elukohta Austria territooriumil rohkem kui viis järjestikust aastat,
2. saavad Austrias tulumaksuga maksustatavat tulu või on teinud Austrias kutsealase tegevusega seoses sissemaksleid kohustuslikku sotsiaalkindlustusskeemi ja saavad nüüd selle skeemi alusel hüvitisi ning on saanud seda tulu või neid hüvitisi viimasel viiel aastal 54 kuu jooksul, ja
3. esitavad tõendi saksa keele oskuse kohta vastavalt lõikele 11.

[...]

(11) Lõike 9 punktis 3 sätestatud tingimus loetakse täidetuks, kui taotleja

1. esitab Österreichischer Integrationsfonds (ÖIF, Austria Integratsioonifond) või ÖIFI kinnitatud eksamiasutuse tõendi integratsioonieksami eduka sooritamise kohta või
2. esitab üldtunnustatud keelediplomi või saksa keele A2-taseme keeleoskuse tunnistuse, mille on välja andnud integratsioonimääruse (Integrationsvereinbarungs-Verordnung) (*BGBl.* II, 242/2017) kohaselt sertifitseeritud eksamikeskus, või
3. esitab tõendi, et ta on omandanud Austrias vähemalt viieaastase kohustusliku hariduse ja saanud piisava punktisumma õppeaines saksa keel või piisava punktisumma selles õppeaines üheksanda klassi tasemel, või
4. on sooritanud kutsehariduse omandamisel lõpueksami vastavalt kutseharidusseadusele (Berufsausbildungsgesetz) (*BGBl.* 142/1969).

[...]“.

- 10 OöWFG § 23 sätestas:

„Eluasemetoetust võib anda põhiüürnikule, rajatava korteriomandi omandajale või toetust saanud eluruumi omanikule, kui

1. taotlejalt ei saa mõistlikult nõuda eluasemekulude kandmist;
2. taotleja elab alaliselt asjaomases eluruumis, et rahuldada oma eluasemevajadusi;
3. taotleja on esitanud taotlused, et saada eluasemekulude vähendamiseks muud abi (§ 24 lõige 1), mida tal on õigus saada, ja
4. toetuslaenu (§ 9) või toetatud hüpoteeklaenu (§ 10) tagasimaksmine on juba alanud.

(2) Eluasemetoetust võib anda sellise eluruumi põhiüürnikule, millega seoses ei ole mingit toetust antud, kui lõike 1 punktides 1–3 sätestatud tingimused on täidetud ja kui üürilepingut ei ole sõlmitud lähedase isikuga.

[...]“.

Oberösterreichische Wohnbeihilfen-Verordnung

- 11 Ülem-Austria liidumaa eluasemetoetuste määruse (Oberösterreichische Wohnbeihilfen-Verordnung) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni § 2 lõike 3 kohaselt oli eluasemetoetuse ülemmäär 300 eurot kuus.

OöBMSG

- 12 Sotsiaalselt abitus olukorras isikud võisid saada vajaduspõhiselt minimaalsed elatusvahendid vastavalt Ülem-Austria liidumaa vältimatu sotsiaalabi seaduse (Oberösterreichisches Mindestsicherungsgesetz) (*BGBL. 74/2011*) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavale redaktsioonile (edaspidi „oöBMSG“), mille § 1 täpsustas, et vältimatu sotsiaalabi eesmärk on tagada ühiskonna abi vajavatele isikutele inimväärne elu ja nende kestev lõimumine ühiskonda. Teatavatel tingimustel võis seda abi saada ka lisaks eluasemetoetusele või võeti eluasemetoetust kõnealuse abi puhul osaliselt arvesse. Selle abi põhisumma oli 2018. aastal üksi elava isiku puhul 921,30 eurot kuus ja ühes leibkonnas elavate täiskasvanute puhul 649,10 eurot kuus koos täiendavate toetustega lastele.

- 13 OöBMSG § 4 sätestas:

„(1) Kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti, võib vältimatut sotsiaalabi anda vajaduspõhiselt ainult isikutele,

1. kelle harilik viibimiskoht on Ülem-Austrias [...] ja
2.
  - a) kes on Austria kodanikud või Austria kodanike pereliikmed;
  - b) kellel on õigus varjupaigale või täiendavale kaitsele;
  - c) kes on liidu kodanikud, [EMP] liikmesriigi kodanikud, Šveitsi kodanikud või nende pereliikmed, tingimusel et toetuste saamine ei too kaasa elamisõiguse kaotamist;
  - d) kellel on „pikaajalise elaniku EL elamisluba“ või „pikaajalise elaniku perekonnaliikme elamisluba“ või töö- ja elamisluba või alaline elamisluba;
  - e) kellel on muu alaline elamisõigus Austria territooriumil, tingimusel et toetuste saamine ei too kaasa elamisõiguse kaotamist.“

- 14 OöBMSG §-s 5 oli sätestatud:

„Vajaduspõhise vältimatu sotsiaalabi andmine sõltub sellest, kas isik vastab §-s 4 sätestatud tingimustele,

1. on sotsiaalselt abituse olukorras (§ 6) ja
2. on valmis proovima sotsiaalselt abitut olukorda vältida, leevendada või ületada (§ 7).“

15 OöBMSG § 6 nägi ette:

„(1) Isikud on sotsiaalselt abituse olukorras, kui nad ei suuda võimaldada

1. endale elatust ja eluaset või
2. elatust ja eluaset oma ülalpeetavatele pereliikmetele, kes elavad nendega ühises majapidamises, või tagada sellega seoses vajalikku kaitset haiguse, raseduse ja sünnituse korral.

(2) Lõikes 1 osutatud elatusvajadused hõlmavad kulutusi inimväärse eluga seotud korrapäraseks vajadusteks, eelkõige toidu, rõivaste, isikliku hügieeni, koduse mööbli ja seadmete, kütte, elektri ja muude isiklike vajaduste osas, näiteks seoses vajadusega osaleda kohasel viisil ühiskondlikus ja kultuurielus.

(3) Lõikes 1 osutatud eluasemevajadused hõlmavad regulaarseid kulutusi seoses üüri, kõrvalkulude ja üldiste maksetega, mis on vajalikud kohase eluaseme tagamiseks.

[...]“.

OöADG

16 Ülem-Austria liidumaa võrdse kohtlemise seaduse (Oberösterreichisches Antidiskriminierungsgesetz) (*LGBl.* 50/2005) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooniga (edaspidi „oöADG“) võeti Austria õigusse üle direktiiv 2000/43. OöADG § 1 „Diskrimineerimise keeld“ keelab füüsiliste isikute igasuguse otsese või kaudse diskrimineerimise muu hulgas etnilise kuuluvuse tõttu. Paragrahv 1 ei ole oöADG § 3 alusel kohaldatav kodakondsusel põhinevale ebavõrdsele kohtlemisele, kui see on ette nähtud seadusega või on objektiivselt põhjendatud ning kui selline kohtlemine ei ole vastuolus isikute võrdsust käsitlevate Euroopa Liidu õigusnormidega või Euroopa integratsiooni raamistikku kuuluvate rahvusvaheliste konventsioonidega.

17 OöADG §-s 8 oli sätestatud:

„(1) Paragrahvis 1 sätestatud põhjustel diskrimineerimiskeelu rikkumisel on kahjustatud isikul [...] õigus kohasele hüvitisele [...]

Lisaks varalise kahju hüvitamisele on isikul õigus ka tekitatud isikukahju asjakohasele hüvitamisele. Tekitatud isikukahju hüvitise summa ei või olla väiksem kui 1000 eurot.

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 Türgi kodanik KV elab alates 1997. aastast koos oma abikaasa ja nende kolme lapsega Austrias, kus tal on „pikaajalise elaniku staatus“ direktiivi 2003/109 artikli 2 punkti b tähenduses. Ta sai oöWFG alusel kuni 2017. aasta lõpuni eluasemetoetust. Kuna selle toetuse andmine kolmandate riikide kodanikele seoti alates 1. jaanuarist 2018 oöWFG § 6 lõigete 9 ja 11 kohaselt tingimusega, et kolmanda riigi

kodanik tõendab nende õigusnormidega kindlaks määratud viisil, et tal on saksa keele algtasemel oskus, keelduti KV-le alates sellest kuupäevast nimetatud toetuse andmisest põhjusel, et ta ei ole nõutavat tõendit esitanud.

- 19 KV pöördus Bezirksgericht Linzi (Linzi esimese astme kohus, Austria), nõudes Ülem-Austria liidumaalt kahjuhüvitist alates 2018. aasta jaanuarist kuni sama aasta novembrini saamata jäänud eluasemetoetuse summa ulatuses, s.o 281,54 eurot kuus, ning lisaks 1000 euro suurust mittevaralise kahju hüvitist. Oma kaebuses tugines ta oöADG §-le 8 ja väitis esiteks, et oöWFG § 6 lõike 9 punkt 3 ja § 6 lõige 11 seavad ta etnilise päritolu tõttu põhjendamatult halvemasse olukorda, ning teiseks, et eluasemetoetus on „põhitoetus“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses.
- 20 Bezirksgericht Linz (Linzi esimese astme kohus) rahuldab selle kaebuse, mille järel esitas Ülem-Austria liidumaa apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Landesgericht Linzile (liidumaa kohus Linzis, Austria).
- 21 Nimetatud kohus märgib kõigepealt, et esimesele ja teisele küsimusele vastamine üksteisest sõltumatult on tema menetluses oleva kohtuvaidluse lahendamiseks vajalik. Kui eluasemetoetus tuleks kvalifitseerida „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, oleks vastus teisele küsimusele talle siiski tarvilik, sest KV tugineb oma kaebuses enda õigusele saada hüvitist oöADG § 8 lõike 1 alusel ning nõuab nii saamata jäänud eluasemetoetuse maksmist kui ka sellise mittevaralise kahju hüvitamist, mis tekitab talle diskrimineerimisega tema etnilise kuuluvuse tõttu. Kui seda toetust ei tule kvalifitseerida „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, on tema arvates siiski mõeldav, et oöWFG § 6 lõigetes 9 ja 11 sätestatud reegel kujutab endast lubamatut diskrimineerimist direktiivi 2000/43 tähenduses või on vastuolus hartaga. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et direktiivi 2003/109 artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi kasutamisel pidi Ülem-Austria liidumaa eluasemetoetuse andmise tingimuste väljatöötamisel järgima liidu õiguse muid nõudeid, nagu direktiivi 2000/43 ja hartat, ega tohtinud seejuures kohaldada diskrimineerivaid kriteeriume. Järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates sõltumata direktiivi 2003/109 artiklist 11 analüüsida, kas oöWFG § 6 lõiked 9 ja 11 on vastuolus direktiiviga 2000/43 või hartaga.
- 22 Soovides kõigepealt kindlaks teha, kas eluasemetoetus on „põhitoetus“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Oberösterreichischer Landtagi (Ülem-Austria liidumaa parlament) elamumajanduse, ehitusõiguse ja keskkonnakaitse komisjon märkis 2013. aastal oma aruandes oöWFG muutmise seaduse eelnõu kohta, et elamuehituse toetamine, sh eluasemetoetus, ei kujuta endast sellist toetust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates väljendas komisjon seega Ülem-Austria liidumaa parlamendi tahet kasutada selles sättes ette nähtud erandit. Ta täheldab, et pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikke ei jäetud siiski eluasemetoetuse saajate hulgast üldiselt välja, vaid neile kehtestati lisatingimused. Ta täpsustab, et ta ei ole siiski seotud nimetatud komisjoni tõlgendusega direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 kohta.
- 23 Viidates 24. aprilli 2012. aasta kohtuotsusele Kamberaj (C-571/10, EU:C:2012:233), leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selles kohtuotsuses esitatud põhimõtete kohaldamine eluasemetoetusele ei ole ilmne.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et oöBMSGs ette nähtud vältimatu sotsiaalabi eesmärk on üldiselt võimaldada sotsiaalselt abitusse olukorda sattunud isikutele inimväärne elu, mille hulka kuulub ka nende eluasemevajaduse rahuldamine. Sellise abi andmise suhtes kehtivad oluliselt rangemad tingimused kui eluasemetoetuse puhul ning sellele on õigus ainult isikutel, kellel ei ole sissetulekut või kellel on äärmiselt väike sissetulek. Kõnealune abi eeldab järelikult oluliselt suuremat sotsiaalset vajadust kui see, mis võib õigustada eluasemetoetuse andmist. Seetõttu võivad isikud, kellel on küll madal, kuid siiski äraelamist võimaldav sissetulek, saada eluasemetoetust, ilma et nad saaksid vältimatut sotsiaalabi. Teatud juhtudel on võimalik saada samal ajal nii viimati nimetatud abi kui ka eluasemetoetust, kusjuures seda abi võetakse kõnealuse toetuse puhul osaliselt arvesse, kuid nende sihtrühmad ei ole siiski identsed.

- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatab küsimuse, kas ainult oöBMSGs ette nähtud hüvitisi saab pidada „põhitoetusteks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses või võib sellisena käsitada ka eluasemetoetust, kuna ka viimati nimetatud eesmärk on ebamõistlikult koormavate eluasemekulude leevendamine, kuigi erinevalt vältimatust sotsiaalabist ei pea selle toetuse saaja olema sotsiaalselt abituse olukorras.
- 26 Mis puudutab väidetavat diskrimineerimist rassi või etnilise päritolu alusel, siis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et oöADG võtab – niivõrd kui see on põhikohtuasja jaoks asjakohane – Austria õigusse üle direktiivi 2000/43, kuigi selles seaduses on kasutatud väljendit „etniline kuuluvus“. Nentides, et selle direktiivi artikli 3 lõike 2 kohaselt ei kuulu kolmanda riigi kodakondsuse tõttu ebavõrdne kohtlemine põhimõtteliselt sellisena selle direktiivi kohaldamisalasse, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas teatud tingimustel võib kodakondsuse kriteerium siiski kujutada endast „kaudset diskrimineerimist“ etnilise päritolu alusel sama direktiivi artikli 2 lõike 2 punkti b tähenduses. Ta märgib sellega seoses, et ta peab tegema otsuse normi kohta, mille kohaselt peab saksa keeles olema algtasemel keeleoskus ja seda tuleb tõendada konkreetselt kindlaks määratud viisil. Kui tuleks hinnata, kas oöWFG tekitab kaudset diskrimineerimist, tuleks tal kontrollida, kas see on põhjendatud. OöWFG § 6 lõigete 9 ja 11 eesmärk on võimaldada kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetust piiratumatel juhtudel ning algtasemel saksa keele oskuse nõude põhjus on see, et see keeleoskus on oluline huvitatud isiku lõimumiseks ühiskonda. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul väärneb selle oskuse tõendamise nõue arutamist, kui võtta arvesse muid eluasemetoetuse saamiseks nõutud tingimusi ja nõudeid, millele kolmanda riigi kodanik peab vastama, et saada „pikaajalise elaniku staatus“ direktiivi 2003/109 artikli 2 punkti b tähenduses.
- 27 Lõpuks, juhul kui Euroopa Kohus peaks leidma, et direktiiv 2000/43 ei ole põhikohtuasja asjaoludele kohaldatav, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates küsimus, kas oöWFG § 6 lõigetes 9 ja 11 sätestatud eeskirja tuleb analüüsida harta artikli 21 seisukohast. Nimelt arvab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et niisuguse eeskirja täpsed tingimused tuleb kindlaks määrata harta nõudeid silmas pidades, kuna põhikohtuasi kuulub harta kohaldamisalasse sel põhjusel, et liidu õiguses on normid, mis näevad ette pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele sotsiaaltoetuste maksmise, ning põhikohtuasjas kõne all olevat riigisisest süsteemi võib pidada nende eeskirjade rakenduseks.
- 28 Neil asjaoludel otsustas Landesgericht Linz (liidumaa kohus Linzis) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
1. Kas [direktiivi 2003/109] artiklit 11 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid nagu [oöWFG] § 6 lõiked 9 ja 11, mis näevad ette, et liidu kodanikele, [EMP] riigi kodanikele ja nende pereliikmetele [direktiivi 2004/38] tähenduses antakse sotsiaaltoetusena eluasemetoetust, ilma et nad peaksid tõendama oma keeleoskust, aga pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikelt [direktiivi 2003/109] tähenduses nõutakse seevastu saksa keele algtasemel oskuse tõendamist teataval kindlal viisil, kui kõnealuse eluasemetoetuse eesmärk on leevendada eluasemekuludest tingitud ebamõistlikku koormust, kuigi sotsiaalselt abituse olukorras olevatele isikutele tagatakse elatusmiinimum (sealhulgas eluase) ka täiendava sotsiaaltoetuse kaudu (vajadusepõhine vältimatu sotsiaalabi [oöBMSG] alusel)?
  2. Kas direktiivi [2000/43] artiklis 2 sätestatud „rassilisel või etnilisel päritolul“ põhineva „otsese või kaudse diskrimineerimise“ keeldu tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid nagu oöWFG § 6 lõiked 9 ja 11, mis näevad ette liidu kodanikele, EMP riigi kodanikele ja nende pereliikmetele [direktiivi 2004/38] tähenduses sotsiaaltoetuse andmise (eluasemetoetus oöWFG alusel), ilma et nad peaksid tõendama oma keeleoskust, kuid kolmandate riikide kodanikelt (sealhulgas pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikelt [direktiivi 2003/109] tähenduses) nõutakse saksa keele algtasemel oskuse tõendamist teataval kindlal viisil?

3. Kui teisele küsimusele tuleb vastata eitavalt:

kas [harta] artiklis 21 sätestatud etnilise päritolu alusel diskrimineerimise keeldu tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid nagu oöWFG § 6 lõiked 9 ja 11, mis näevad ette liidu kodanikele, EMP riigi kodanikele ja nende pereliikmetele [direktiivi 2004/38] tähenduses sotsiaaltoetuse andmise (eluasemetoetus oöWFG alusel), ilma et nad peaksid tõendama oma keeleoskust, kuid kolmandate riikide kodanikelt (sealhulgas pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikelt [direktiivi 2003/109] tähenduses) nõutakse saksa keele algtasemel oskuse tõendamist teataval kindlal viisil?“

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

- 29 Pärast kohtujuristi ettepaneku esitamist taotles Ülem-Austria liidumaa Euroopa Kohtu kantseleile 12. märtsil 2021 esitatud dokumendis Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 alusel menetluse suulise osa uuendamist. Oma taotluse põhjendamiseks väidab Ülem-Austria liidumaa sisuliselt, et kohtujurist on väärtalt kvalifitseerinud eluasemetoetuse „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses. Selline kvalifitseerimine on vastuolus nii selle sätte, Euroopa Kohtu praktika kui ka selle toetuse eesmärgiga. Lisaks on kohtujuristi ettepanek vastuoluline ja põhineb asjaoludel, mida ei ole tõendatud või millele ei ole viidatud. Mis puudutab lisaks algtasemel saksa keele oskuse tõendit, mille eluasemetoetuse taotleja peab esitama, siis ei nõustu Ülem-Austria liidumaa sellega, et võib esineda muid tõendamisi viise kui need, mis on riigisiseste normidega juba heaks kiidetud.
- 30 Seoses sellega tuleb meenutada, et esiteks ei ole Euroopa Liidu Kohtu põhikirjas ega kodukorras ette nähtud võimalust, et põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud saaksid esitada seisukohti vastuseks kohtujuristi ettepanekule (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Teiseks on ELTL artikli 252 teise lõigu kohaselt kohtujuristi ülesanne avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja täiesti sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust. Kohtujuristi ettepanek ega selleni jõudmiseks läbitud põhjenduskäik ei ole Euroopa Kohtule siduvad. Seetõttu ei saa asjaolu, et huvitatud isik ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, olenemata sellest, milliseid küsimusi selles analüüsiti, iseenesest olla põhjus, mis annaks alust menetluse suulise osa uuendamiseks (4. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena, C-432/18, EU:C:2019:1045, punkt 21, ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 64).
- 32 Samas võib Euroopa Kohus igal ajal pärast kohtujuristi ärakuulamist teha kodukorra artikli 83 alusel määruse menetluse suulise osa uuendamiseks, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui üks pooltest on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendamisele, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaieldud.
- 33 Käesoleval juhul leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist siiski, et pärast menetluse kirjalikku osa on tal kogu vajalik teave kohtuotsuse tegemiseks. Ta lisab ka, et käesoleva kohtuasja lahendamisel ei ole tarvis tugineda argumendile, mille üle huvitatud isikud ei ole vaieldud. Lõpuks märgib ta, et menetluse suulise osa uuendamise taotlusest ei ilmne ühtegi uut asjaolu, millel võiks olla otsustav tähtsus lahendamisele, mis tal tuleb selles kohtuasjas teha. Seetõttu ei ole menetluse suulist osa vaja uuendada.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 34 Eelotsusetaotlusest nähtub, et oma esimese küsimuse raames lähtub eelotsusetaotluse esitanud kohus eeldusest, et eluasemetoetus kuulub direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 1 punktis d nimetatud toetuste hulka ning et selle direktiivi ülevõtmiseks pädevad ametiasutused on selgelt teatanud, et nad soovivad tugineda selle direktiivi artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandile, mille kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.
- 35 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et isegi kui on kasutatud selle direktiivi artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi võimalust, on sellega vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust.
- 36 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud peamiselt küsimus, kas eluasemetoetus tuleb kvalifitseerida „põhitoetuseks“ artikli 11 lõike 4 tähenduses.
- 37 Kõnealuse sätte kohaselt võivad liikmesriigid sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse osas piirduda selle direktiivi tähenduses „pikaajaliste elanike“ ja oma riigi kodanike võrdse kohtlemisel põhitoetustega. Kuna liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike lõimumine ja nende kodanike õigus võrdsele kohtlemisele selle direktiivi artikli 11 lõikes 1 loetletud valdkondades on üldreegel, tuleb sama direktiivi artikli 11 lõikes 4 sätestatud erandit tõlgendada kitsalt (vt selle kohta 24. aprilli 2012. aasta kohtuotsus Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punkt 86).
- 38 Seoses mõistega „põhitoetus“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses tuleb meenutada, et kuna direktiivis puudub selle mõiste määratlus ja viide riigisisesele õigusele, tuleb selle mõiste tähenduse ja ulatuse kindlakstegemiseks võtta arvesse selle sätte konteksti ja asjaomase direktiiviga taotletud eesmärki, milleks on direktiivi põhjenduste 2, 4 ja 12 kohaselt liikmesriigis seaduslikult ja pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon. Kõnealust sätet tuleb mõista nii, et liikmesriikidel on lubatud piirata selle direktiiviga antud staatuse omandanud isikute võrdset kohtlemist, välja arvatud nende sotsiaalabi või sotsiaalkaitse toetuste osas, mida annavad riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi avaliku võimu organid ja mis aitavad üksikisikul rahuldada selliseid esmavajadusi nagu toit, eluase ja tervis (vt selle kohta 24. aprilli 2012. aasta kohtuotsus Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punktid 90 ja 91).
- 39 Peale selle, kui liikmesriigid määravad kindlaks nende riigisiseses õiguses määratletud ja direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 1 punktis d kehtestatud võrdse kohtlemise põhimõttele alluvad sotsiaalkindlustuse, sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse meetmed, peavad nad austama õigusi ja pidama kinni põhimõtetest, mis on ette nähtud hartas, eelkõige selle artiklis 34. Selle artikli kohaselt tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid. Järelikult, kui toetus vastab selles harta artiklis sätestatud eesmärgile, ei saa asuda seisukohale, et see ei ole liidu õiguse kontekstis üheks „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses (24. aprilli 2012. aasta kohtuotsus Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punktid 80 ja 92).
- 40 Sellest tuleneb, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 53 märkis, et toetus, mille abil piisavaid vahendeid mitteomavad isikud saavad katta inimväärseks eluks vajalikud eluasemevajadused, kujutab endast „põhitoetust“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses.

- 41 Käesolevas asjas nendib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et eluasemetoetuse eesmärk on vältida eluasemekuludest tingitud ebamõistlikku koormust. Kuna eluasemetoetuse ülempiir on 300 eurot, on tegemist eluasemekulude kandmiseks antava toetusega, mis ei ole mõeldud toetusesaaja eluasemekulude täielikuks, vaid neist ühe osa katmiseks, selleks et väikese sissetulekuga isikud ei kulutaks liiga suurt osa oma tulust sobivale eluasemele.
- 42 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud andmetest nähtub, et eluasemetoetus aitab – nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 59 – tagada neile isikutele inimväärse elu, võimaldades neil leida sobiv eluase, ilma et nad kulutaksid sellele oma sissetulekust liiga suure osa, mille tõttu võiks kannatada muude põhivajaduste rahuldamine. Eluasemetoetus näib seega olevat toetus, mis aitab võidelda sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu, et tagada inimväärne elu neile, kellel puuduvad piisavad vahendid, nagu seda näeb ette harta artikli 34 lõige 3. Kui see on nii, on selle andmine pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele järelikult samuti vajalik selleks, et saavutada direktiiviga 2003/109 taotletav integratsioonieesmärk. Seega näib eluasemetoetus olevat „põhitoetus“ selle direktiivi artikli 11 lõike 4 tähenduses.
- 43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seda kontrollima ja tegema vajalikud järeldused, võttes arvesse eluasemetoetuse eesmärki, selle andmise tingimusi ja selle kohta riigisisises sotsiaalabisüsteemis (vt selle kohta 24. aprilli 2012. aasta kohtuotsus Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punkt 92).
- 44 Sellega seoses tuleb märkida, et pelk asjaolu, et pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikel on juhul, kui nad vastavad abi saamise tingimustele, õigus saada muud sotsiaalabi, nagu oöBMGs ette nähtud vältimatu sotsiaalabi, mille eesmärk on võimaldada sotsiaalselt abituis olukorras olevatele isikutele inimväärseid tingimusi, sealhulgas eluaset puudutavas osas, ning mida võib kvalifitseerida „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, ei saa välistada, et ka eluasemetoetus on selle toetusena käsitatav, kui see vastab samuti käesoleva kohtuotsuse punktides 38–40 nimetatud kriteeriumidele.
- 45 Juhul, kui eluasemetoetus ei ole kvalifitseeritav „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, tuleb tõdeda, et direktiiv 2003/109 ei näe ette ühtegi spetsiifilist kohustust juhuks, kui liikmesriik pärast selle direktiivi artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi kasutamist annab siiski kolmandate riikide kodanikest pikaajalistele elanikele toetust, mida ei saa kvalifitseerida „põhitoetuseks“.
- 46 Selline olukord erineb olukorrast, kus liidu õigusakt annab liikmesriikidele vabaduse valida mitme rakendamiseviisi vahel või annab neile kaalutus- või hindamisõiguse, mis on selle õigusaktiga kehtestatud korra lahutamatuks osaks, ning olukorrast, kus selline õigusakt lubab liikmesriikidel võtta vastu erimeetmed, mis aitaksid kaasa õigusakti eesmärgi saavutamisele (vt selle kohta 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus TSN ja AKT, C-609/17 ja C-610/17, EU:C:2019:981, punkt 50).
- 47 Seega, kui eluasemetoetust ei kvalifitseerita „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, kuuluvad selle toetuse andmise tingimused – nagu saksa keele algtaseme oskuse tõendamine teatud kindlal viisil, mida on nõutud oöWFG § 6 lõigetes 9 ja 11 – liikmesriikidele jäetud pädevusse ning need ei ole kõnealuse direktiiviga reguleeritud ega kuulu selle kohaldamisalasse (vt analoogia alusel 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus TSN ja AKT, C-609/17 ja C-610/17, EU:C:2019:981, punkt 52, ning seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Sellest järeldub, et sellisel juhul ei tule oöWFG § 6 lõigetes 9 ja 11 ette nähtud eluasemetoetuse saamise tingimusi hinnata direktiivi 2003/109 alusel.
- 49 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et isegi kui on kasutatud selle direktiivi artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi võimalust, on sellega vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et

nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust, kui see eluasemetoetus on „põhitoetus“ viimati nimetatud sätte tähenduses, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

Teine küsimus

- 50 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2000/43 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust.
- 51 Direktiivi 2000/43 artikli 1 ning artikli 2 lõigete 1 ja 2 järgi kohaldatakse asjaomast direktiivi üksnes otsesele või kaudsele diskrimineerimisele rassilise või etnilise päritolu alusel. Selle direktiivi artikli 3 lõikes 2 on täpsustatud, et direktiivi reguleerimisalasse ei kuulu erinev kohtlemine kodakondsuse alusel ning see ei piira kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute liikmesriikide territooriumile sissesõitu ning seal viibimist käsitlevate sätete ja tingimuste kohaldamist ega asjaomaste kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute kohtlemist vastavalt nende õiguslikule seisundile.
- 52 Ent käesoleval juhul põhineb oöWFG § 6 lõigetest 9 ja 11 tulenev erinev kohtlemine pikaajalise elaniku staatust omavate kolmandate riikide kodanike ja oma riigi kodanike vahel sellel seisundil.
- 53 Selline erinev kohtlemine ei kuulu järelikult direktiivi 2000/43 kohaldamisalasse (vt selle kohta 24. aprilli 2012. aasta kohtuotsus Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punkt 50).
- 54 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib siiski teada, kas teatud tingimustel võib erinev kohtlemine kodakondsuse kriteeriumi või pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse alusel, nagu põhikohtuasjas, kujutada endast samuti „kaudset diskrimineerimist“ etnilise päritolu alusel direktiivi 2000/43 artikli 2 lõike 2 punkti b tähenduses, kuna oöWFG § 6 lõigetes 9 ja 11 ei tehta vahet mitte üksnes pikaajalise elaniku staatuse kriteeriumi alusel, vaid ka liikmesriigi keele algtaseme oskuse alusel.
- 55 Sellega seoses tuleb meenutada, et direktiivi 2000/43 artikli 2 lõike 2 punkti b kohaselt peetakse kaudseks diskrimineerimiseks seda, kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab isikud rassilise või etnilise päritolu alusel teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda. Nimetatud sättes kasutatud väljendit „ebasoodsam olukord“ tuleb mõista nii, et see tähendab, et kõnealuse meetme tõttu on ebasoodsamas olukorras eeskätt teatud etnilist päritolu isikud. Mõiste „kaudne diskrimineerimine“ selle sätte tähenduses on kohaldatav üksnes siis, kui väidetavalt diskrimineeriv meede seab konkreetselt ühe etnilise päritoluga isikud ebasoodsamasse olukorda (16. juuli 2015. aasta kohtuotsus CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, punkt 100; 6. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Jyske Finans, C-668/15, EU:C:2017:278, punktid 27 ja 31, ning 15. novembri 2018. aasta kohtuotsus Maniero, C-457/17, EU:C:2018:912, punktid 47 ja 48).
- 56 Kuid oöWFG § 6 lõiked 9 ja 11, mida kohaldatakse vahet tegemata kõigile kolmandate riikide kodanikele, ei sea konkreetselt üht etnilist päritolu isikuid ebasoodsamasse olukorda. Järelikult ei saa see endast kujutada „kaudset diskrimineerimist“ etnilise päritolu alusel direktiivi 2000/43 artikli 2 lõike 2 punkti b tähenduses.
- 57 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2000/43 kohaldamisalasse ei kuulu liikmesriigi õigusnormid, mis on vahet tegemata kohaldatavad kõigi kolmanda riigi kodanike suhtes ning mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust.

Kolmas küsimus

- 58 Kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas harta artiklit 21 tuleb osas, milles see keelab igasuguse diskrimineerimise etnilise päritolu alusel, tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust.
- 59 Sellega seoses tuleb meenutada, et harta artikli 51 lõike 1 kohaselt on selle sätted liikmesriikidele ette nähtud üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. ELL artikli 6 lõige 1 täpsustab sarnaselt harta artikli 51 lõikega 2, et harta sätted ei laienda mingil viisil liidu pädevust, mis on määratletud aluslepingutega. Seega tuleb Euroopa Kohtul tõlgendada liidu õigust harta seisukohast liidule antud pädevuse piires ning seega ei saa ta harta seisukohast hinnata riigisiseseid õigusnorme, mis ei kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse (vt selle kohta 6. märtsi 2014. aasta kohtuotsus Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, punktid 20 ja 21, ning 10. juuli 2014. aasta kohtuotsus Julián Hernández jt, C-198/13, EU:C:2014:2055, punkt 32).
- 60 Kuid esiteks, nagu nähtub vastusest teisele küsimusele, ei kuulu sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, direktiivi 2000/43 kohaldamisalasse.
- 61 Teiseks, juhul kui eluasemetoetust ei saa kvalifitseerida „põhitoetuseks“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, tuleb meenutada, et – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 45 ja 47 – see direktiiv ei näe liikmesriikidele ette ühtegi spetsiifilist kohustust juhuks, kui nad pärast direktiivi 2003/109 artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi kasutamist annavad siiski kolmandate riikide kodanikest pikaajalistele elanikele toetust, mis ei ole küll põhitoetus, kuid on sotsiaalabi või sotsiaalkaitse valdkonda kuuluv toetus. Seega ei kuulu sellise toetuse andmise tingimused, nagu oöWFG § 6 lõigetes 9 ja 11 kehtestatud nõue tõendada kindlaks määratud viisil saksa keele algtasemel oskust, selle direktiivi kohaldamisalasse.
- 62 Sellest tuleneb, et sellisel juhul jäävad sellised sätted nagu oöWFG § 6 lõiked 9 ja 11 väljapoole harta kohaldamisala ning järelikult ei saa neid hinnata harta sätete, eelkõige selle artikli 21 alusel (vt selle kohta 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus TSN ja AKT, C-609/17 ja C-610/17, EU:C:2019:981, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Seevastu, kui eluasemetoetus on „põhitoetus“ direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 4 tähenduses, oleks harta – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 39 – kohaldatav. Selliseid sätteid nagu oöWFG § 6 lõiked 9 ja 11, mida kohaldatakse vahet tegemata kõigi kolmandate riikide kodanike suhtes ja millest ei nähtu, et see seab ebasoodsamasse olukorda teatava etnilise päritoluga isikud, ei saa siiski pidada etnilise päritolu alusel diskrimineerimiseks harta artikli 21 tähenduses, millele direktiiv 2000/43 annab konkreetse väljenduse sellega hõlmatud sisulistes valdkondades (Vt selle kohta 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, punkt 58).
- 64 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et kui on kasutatud direktiivi 2003/109 artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi võimalust, ei ole harta artikkel 21 kohaldatav selliste liikmesriigi õigusnormide korral, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust, kui see eluasemetoetus ei kujuta endast „põhitoetust“ artikli 11 lõike 4 tähenduses. Kui kõnealune eluasemetoetus on selline põhitoetus, ei ole harta artikliga 21 osas, milles see keelab igasuguse diskrimineerimise etnilise päritolu alusel, niisugused õigusnormid vastuolus.

Kohtukulud

- 65 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuses kohtu artikli 11 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et isegi kui on kasutatud selle direktiivi artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi võimalust, on sellega vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust, kui see eluasemetoetus on „põhitoetus“ viimati nimetatud sätte tähenduses, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.
2. Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust, kohaldamisalasse ei kuulu liikmesriigi õigusnormid, mis on vahet tegemata kohaldatavad kõigi kolmanda riigi kodanike suhtes ning mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust.
3. Kui on kasutatud direktiivi 2003/109 artikli 11 lõikes 4 ette nähtud erandi võimalust, ei ole Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21 kohaldatav selliste liikmesriigi õigusnormide korral, mille kohaselt on pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele eluasemetoetuse andmine seotud tingimusega, et nad tõendaksid neis normides kindlaks määratud viisil selle liikmesriigi keele algtasemel oskust, kui see eluasemetoetus ei kujuta endast „põhitoetust“ artikli 11 lõike 4 tähenduses. Kui kõnealune eluasemetoetus on selline põhitoetus, ei ole põhiõiguste harta artikliga 21 osas, milles see keelab igasuguse diskrimineerimise etnilise päritolu alusel, niisugused õigusnormid vastuolus.

Allkirjad